

Zelfbeschikking op het gebied van handicap

De 10 kernpunten van het literatuuroverzicht van RAAVI

RAAVI

Onderzoekers van de universiteiten van Luik en Hogeschool Gent hebben wetenschappelijke artikelen bestudeerd die geschreven zijn over het onderwerp zelfbeschikking van personen met een handicap. Zij hebben een zogenaamde “wetenschappelijke literatuurstudie” opgesteld.

Dit document geeft de 10 belangrijkste punten weer die uit deze literatuurstudie onthouden moeten worden:

① Handicap is een sociale constructie:

Handicap is geen probleem. Het is de maatschappij die er een probleem van maakt.

De maatschappij is opgebouwd rond normen.

Een norm is wat als “normaal, goed of waardevol” wordt beschouwd in de samenleving.

De maatschappij heeft moeite om zich aan te passen aan wat niet binnen die normen past.

Als de samenleving zich kon aanpassen aan alle mensen, ongeacht hun verschillen, zou dat bijdragen aan participatie, inclusie en zelfbeschikking.

Handicap zou dan gewoon een verschil zijn...

“Er zijn geen kleine levens of grote levens.” (Charles Gardou)

② Erkenning van intersectionaliteit:

Personen met een handicap zijn niet alleen mensen met een handicap.

Het zijn ook mannen of vrouwen,

afkomstig uit verschillende landen, met verschillende culturen,

die verschillende talen spreken...

Door deze verschillen ervaren mensen meerdere vormen van discriminatie en moeilijkheden bij het uitvoeren van hun rechten..

Dat noemen we intersectionaliteit.

Om zelfbeschikking te bevorderen, mogen we niet enkel naar de beperking kijken, maar moeten we de persoon in zijn geheel beschouwen.

③ Onze relaties met anderen beïnvloeden onze zelfbeschikking

Onze relaties met vrienden, familie, burens, openbare diensten, handelaars...

maken het makkelijker of moeilijker om aan zelfbepaling te doen..

Hulpverlening en ondersteuningsdiensten, de hulp en begeleiding die we krijgen, beïnvloeden mee de ontwikkeling van onze zelfbeschikking.

Om zelfbeschikking te versterken, moet er samengewerkt worden met alle mensen die deel uitmaken van ons leven

④ **Zelfbeschikking verbetert de levenskwaliteit**

We hebben allemaal een eigen visie op het leven dat we willen leiden.

Hoe meer zelfbeschikking iemand heeft, hoe beter zijn of haar levenskwaliteit.

Hoe meer tevreden en gelukkig die persoon is in zijn of haar leven.

Omdat die een leven leidt dat overeenkomt met zijn of haar wensen, met wat belangrijk is voor hem of haar.

Zelfbeschikking is als een brug tussen het leven dat ik nu leid en het leven dat ik idealiter zou willen leiden

⑤ **We moeten ons aanpassen aan elke persoon om zijn of haar zelfbeschikking te ondersteunen**

Sommige mensen verkiezen individuele begeleiding met een professional.

Anderen nemen liever deel aan praatgroepen,

of geven de voorkeur aan uitwisseling met een ervaringsdeskundige (peer support).

Het doel is niet om je zelfbeschikking alleen te ontwikkelen.

Het doel is om de ondersteuning te krijgen die voor ons belangrijk en doeltreffend.

⑥ **Hulpverlening en ondersteuningsdiensten moeten verschillende dingen tegelijk doen om zelfbeschikking te ondersteunen**

Ze moeten:

- professionals opleiden zodat zij onze autonomie bevorderen,
- het sociale netwerk van de begeleide personen en alle actoren in de samenleving aanzetten tot inclusiever te zijn,
- de juiste partners vinden voor projecten die ons interesseren,
- mogelijkheden bieden om keuzes te maken, zelfkennis te ontwikkelen en aan zelfverwezenlijking te doen.

⑦ **Zelfbeschikking leidt ook tot politieke betrokkenheid**

Er moeten acties en projecten ondersteund worden die gedragen worden door personen met een beperking.

Ook organisaties en verenigingen die geleid worden door personen met een beperking verdienen steun.

We moeten het idee verspreiden dat deze personen leiders kunnen zijn, verkozen kunnen worden

en invloed kunnen uitoefenen op het politieke systeem

- ⑧ Zelfbeschikking begint al van jongs af aan**
Ouders en professionals moeten van in de vroege kindertijd samenwerken om de ontwikkeling van zelfbeschikking te ondersteunen.

- ⑨ De overgang naar volwassenheid en zelfstandig leven is een belangrijk moment:**
Mensen moeten ondersteund worden om hun zelfbeschikkingsvaardigheden te ontwikkelen.
Maar ze moeten ook de kans krijgen om te proberen, te experimenteren, zodat ze kunnen groeien in zelfstandigheid en hun eigen keuzes kunnen leren maken.

- ⑩ Naarmate mensen met een handicap ouder worden, lopen ze het risico nieuwe vooroordelen te ervaren.**
Het is belangrijk het verouderingsproces goed te begrijpen om voldoende autonomie toe te staan aan ouderen met een handicap. Sommige professionals zien bijvoorbeeld dat personen ouder worden en een beetje van hun capaciteiten verliezen.
Deze professionals kunnen met goede bedoelingen dingen overnemen, maar dat vermindert geleidelijk de autonomie die deze oudere mensen nog hebben.